

ΣΧΕΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΤΗΣ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: «Τα φύλα στη λογοτεχνία»

ΣΤΑΔΙΟ ΚΥΡΙΩΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ

ΑΞΙΟΝΕΣ –ΥΠΟΘΕΜΑΤΑ

- ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ
- ΜΟΡΦΕΣ ΠΑΤΕΡΑ
- Η ΠΡΟΙΚΑ
- ΕΡΩΤΟΣ ΦΥΛΑ

ΘΕΜΑ 1^ο: ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ

Κείμενα που διδάσκονται:

1. Της Δέσπως, ΚΝΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ σελ.45
2. Δ. Σολωμός, Ελεύθεροι Πολιορκημένοι, Σχεδιάσμα Β΄ απόσπασμα 7, ΚΝΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ σελ.

ΚΕΙΜΕΝΑ	Εργασίες
1. Της Δέσπως	1. Να αναφέρετε τις ιδιαίτερες ιστορικές συνθήκες που επικρατούν στον ελλαδικό χώρο.
	2. Εντοπίστε τα χαρακτηριστικά των δημοτικών τραγουδιών στο ποίημα της Δέσπως.
	3. Περιγράψτε τον ηρωισμό και τη μεγαλοψυχία των γυναικών.
	4. Εντοπίστε την ποικιλία με την οποία παρουσιάζεται το βασικό ποιητικό υποκείμενο, η Δέσπω.
	5. Να προσδιορίσετε τα αντιθετικά ζεύγη που αναφέρονται στις βασικές λειτουργίες και τα δρώντα πρόσωπα.

	Εργασίες
2.Δ.Σολωμός,Ελεύθεροι Πολιορκημένοι, Σχεδιάσμα Β΄ απόσπασμα 7	1.Να αναλύσετε το ιστορικό πλαίσιο του Σχεδιάσματος.
	2. Να διαπιστώσετε μέσα από το ποίημα τον ηρωισμό και την ανωτερότητα της γυναικείας φύσης μπροστά σε κρίσιμες ιστορικές στιγμές.
	3. Εντοπίστε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της γραφής του Σολωμού, έτσι όπως εμφανίζονται στο συγκεκριμένο απόσπασμα.
	4. Να διακρίνετε τα θεατρικά στοιχεία (ευθύς λόγος, σκηνογραφικές λεπτομέρειες) στη σκηνή που συνομιλούν οι Μεσολογγίτισσες.
	5. «Οι Μεσολογγίτισσες βιώνουν τραγικές συγκρούσεις που αρχίζουν από εξωτερικές δυνάμεις και κορυφώνονται σε ηθικές δυνάμεις»(Ε.Καψωμένος).Να αναλύσετε την παραπάνω θέση.

Λέξεις-Κλειδιά

- Δημοτικά τραγούδια
- Σούλι-Σουλιώτισσες
- Β΄ Πολιορκία Μεσολογγίου
- Ηθική Ελευθερία
- Επτανησιακή Σχολή

- **Ενδεικτική Βιβλιογραφία**

Δ. Σολωμός, Ελεύθεροι Πολιορκημένοι

- Γαραντούδης Ε. 2000, «Η Ποίηση του Δ. Σολωμού» στο Α. Αναστασιάδου κ.ά. *Νεοελληνική Φιλολογία*, ΕΑΠ, Πάτρα.
- Μάκριτζ Πήτερ 1995, *Διονύσιος Σολωμός*, (μτφρ. Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ), Καστανιώτης, Αθήνα
- Μάκριτζ Πήτερ 1996, *Ancient Greek myth in modern Greek poetry: essays in memory of C.A. Trypanis*, Routledge, 1996, ISBN 9780714647517.
- **Επτανησιακή Σχολή**. Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας (Α' Γενικού Λυκείου – Γενικής Παιδείας). Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.
- **Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας**. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Α' Τάξη Γενικού Λυκείου, Α' Τεύχος. Βιβλίο Καθηγητή. σελ. 113-116
- Ε. Καψωμένος, Το πρόβλημα της σχέσης ανθρώπου-φύσης στο Σολωμό, Γιάννενα 1972.

Παράλληλα κείμενα:

1. Δ. Σολωμός, Η γυναίκα της Ζάκυθος (ΚΝΛ Α' Λυκείου σελ.)

Ομαδική εργασία:

Να διαπιστώσετε το ρόλο της γυναίκας σε κρίσιμες ιστορικές στιγμές, αναδεικνύοντας το ήθος των γυναικών από το Μεσολόγγι εξετάζοντας τη διπολική οργάνωση του έργου: θετικό ≠ αρνητικό, δίκαιο ≠ άδικο, φως ≠ σκοτάδι, ύλη ≠ πνεύμα.

ΘΕΜΑ 2^ο: ΜΟΡΦΕΣ ΠΑΤΕΡΑ

Κείμενα που διδάσκονται:

1. Γ. Βιζυηνός, Μοσκόβ Σελήμ, ΚΝΛ Β΄ΛΥΚΕΙΟΥ σελ.

2. Κ. Θεοτόκης, Η τιμή και το χρήμα, ΚΝΛ Β΄ΛΥΚΕΙΟΥ σελ.

ΚΕΙΜΕΝΑ	Εργασίες
Γ. Βιζυηνός, Μοσκόβ Σελήμ, ΚΝΛ Β΄ΛΥΚΕΙΟΥ σελ.	1. Να αναλύσετε το ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο του διηγήματος.
	2. Εντοπίστε τα στοιχεία του νατουραλισμού και της ηθογραφίας στο συγκεκριμένο διήγημα.
	3. Να σκιαγραφήσετε το πορτραίτο του πατέρα.
	4. Να αναλύσετε τον τρόπο με τον οποίο το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον επιδρά στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του ήρωα (Μοσκόβ-Σελήμ).
	5. Να περιγράψετε τη σχέση του Μοσκόβ-Σελήμ με τους γονείς του. Πώς φαντάζεστε ότι επηρέασε τον ψυχικό κόσμο των παιδικών του χρόνων;

ΚΕΙΜΕΝΑ	Εργασίες
Κ. Θεοτόκης, Η τιμή και το χρήμα, ΚΝΛ Β΄ΛΥΚΕΙΟΥ σελ.	1. Να αναλύσετε το ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο του διηγήματος.
	2. Εντοπίστε τα στοιχεία του νατουραλισμού και του κοινωνικού προβληματισμού στο συγκεκριμένο διήγημα.
	3. Να σκιαγραφήσετε το πορτραίτο

	του πατέρα.
	4. Σύμφωνα με τις αρχές του νατουραλισμού οι εξωτερικές δυνάμεις, φυσικές και κοινωνικές, περιορίζουν την ελευθερία των προσώπων και επηρεάζουν την ηθική τους συμπεριφορά. Εφαρμόζει τις παραπάνω αρχές ο Θεοτόκης; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.
	5. Πώς το χρήμα και η υπόληψη της τιμής επηρεάζει τη ζωή των ηρώων και τις επιλογές τους για γάμο τη συγκεκριμένη εποχή και κοινωνία;

Λέξεις-Κλειδιά

- Νέα Αθηναϊκή Σχολή (πεζογραφία)
- Ηθογραφία
- Ρεαλισμός, Νατουραλισμός
- Κοινωνικός προβληματισμός
- Κριμαϊκός πόλεμος

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Μοσκόβ- Σελήμ:

- Μοσκόβ- Σελήμ-e-Alexandria (Διαδίκτυο)
- Ζανέκα Στεργιανή, ο Μοσκόβ- Σελήμ του Γ. Βιζυηνού.
- Γ.Μ. Βιζυηνός, Νεοελληνικά διηγήματα, επιμέλεια Π.Μουλλάς, Εστία, Αθήνα
- Φωτόδεντρο, Βιζυηνός, Μοσκόβ- Σελήμ (Διαδίκτυο)
- Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β΄ Λυκείου, Εισαγωγή στη Νέα Αθηναϊκή Σχολή.

Η τιμή και το χρήμα:

- Γ. Παγανός, Η τιμή και το χρήμα.
- Βιβλίο του καθηγητή του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου.

Παράλληλο κείμενο

1. Α. Παπαδιαμάντης, Πατέρα στο σπίτι (ΚΝΛ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ, σελ.)

Ομαδική εργασία:

Να αναπτύξετε σ' ένα κείμενο 200 περίπου λέξεων το ρόλο της οικογενειακής και κοινωνικής ζωής στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του ανθρώπου και ιδιαίτερα του νέου.

ΜΙΣΑΗΛΙΔΗ ΝΙΚΗ

ΘΕΜΑ 3^ο: Η ΠΡΟΙΚΑ

Κείμενα που διδάσκονται:

1. Α. Λασκαράτος, Τα μυστήρια της Κεφαλλονιάς, Η προίκα ΚΝΛ Α΄ΛΥΚΕΙΟΥ σελ.267-271

2. Η αρπαγή της γυναίκας του Διγενή, ΚΝΛ Α΄ΛΥΚΕΙΟΥ σελ.

ΚΕΙΜΕΝΑ	Εργασίες
Α. Λασκαράτος, Τα μυστήρια της Κεφαλλονιάς, Η προίκα (ΚΝΛ Α΄ΛΥΚΕΙΟΥ σελ.267-271)	1. Να αναλύσετε τον κοινωνικό προβληματισμό που θέτει ο Λασκαράτος στο έργο. Ποια είναι η ψυχολογία και η συμπεριφορά των γονιών την εποχή που γράφονται Τα μυστήρια της Κεφαλλονιάς;
	2. Πώς παρουσιάζει ο Λασκαράτος τη ζωή της γυναίκας στο πατρικό και στο συζυγικό σπίτι;
	3. Ποιες είναι οι συνέπειες του θεσμού της προίκας σύμφωνα με το Λασκαράτο; Ποια είναι η δική σας γνώμη;
	4. « Ο Λασκαράτος τόσο με την αυτοβιογραφία του, όπου παρουσιάζει πόσο αρμονικά ζούσε με τη γυναίκα του και πόσο τέλεια συμφωνούσαν, όσο και με τα Μυστήρια της Κεφαλονιάς, προβάλλει το <u>πρότυπο</u> της οικογένειας ». (Θ. Γλυκοφρύδη – Αθανασοπούλου) Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου προτύπου κατά τον συγγραφέα;
	5. α. Ο Α. Λασκαράτος αναφέρεται ως ποιητής και πεζογράφος με γνήσια σατιρική φλέβα. Να εντοπίσετε τα σατιρικά στοιχεία στο κείμενο.

	β. Να γίνει αναφορά στους ιδιωματισμούς της γλώσσας του συγγραφέα.
--	--

ΚΕΙΜΕΝΑ	Εργασίες
Της νύφης που κακοπάθησε, Δημοτικό τραγούδι-παραλογή (ΚΝΛ Α΄ΛΥΚΕΙΟΥ σελ.28-30)	1. Να εντοπίσετε τα χαρακτηριστικά του δημοτικού τραγουδιού-παραλογή.
	2. Να αναλύσετε τα στοιχεία που αναφέρονται στο θεσμό της προίκας στη συγκεκριμένη κοινωνία.
	3. Να επισημάνετε τα στοιχεία της τραγωδίας στο ποίημα.
	4. Να σκιαγραφήσετε το ήθος των προσώπων της παραλογής.
	5. Να αναλύσετε τη διαδικασία της αναγνώρισης στην παραλογή μας. Να αναφέρετε άλλες «αναγνώρισεις» από γνωστά σας κείμενα-έργα. (Οδύσσεια, Ελένη Ευριπίδη, κ.α.)